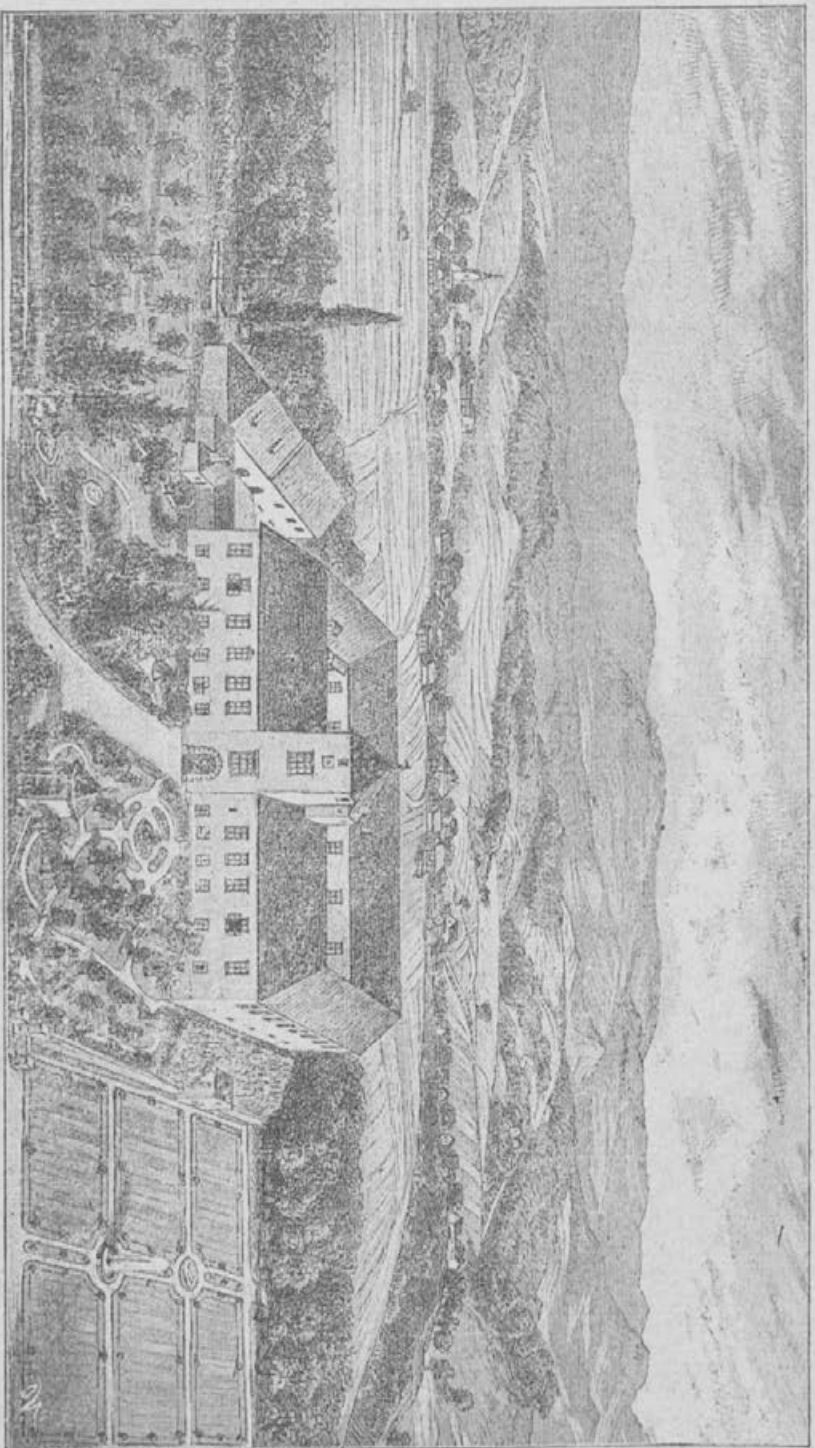

92

Deželna vinarska, sadjarska in poljedelska šola na Grmu pri Rudolfovem.

Letno poročilo

o

deželni vinarški, sadjarski in poljedelski šoli

na

Grmu pri Rudolfovem

za

šolsko in gospodarsko leto

1889/90.

SPISALO VODSTVO.

V Rudolfovem 1892.

Izdal in založil deželni odbor kranjski. — Tiskal J. Krajec v Rudolfovem.

I.

Poročilo o šoli.

A. Učenci.

Šolsko leto 1889/90 pričelo se je dné 5. novembra. V prvo leto so na novo ustopili naslednji učenci:

- 1.) Favetti Vinko iz Škrilj na Goriškem.
- 2.) Finžgar Miroslav iz Brezja na Gorenjskem.
- 3.) Hrovatin Anton iz Vipave.
- 4.) Kadunec Ivan iz Žužemberka.
- 5.) Karlovšek Frančišek iz Šmarjete na Dolenjskem.
- 6.) Kocijan Janez iz Žirij na Goriškem.
- 7.) Kos Arnošt iz Podsrede na Štajerskem.
- 8.) Koščak Ivan iz Žloganske Gore na Dolenjskem
- 9.) Petrič Leopold iz Dolenj pri Vipavi.
- 10.) Pogačnik Cvetko iz Srednje Dobrave na Gorenjskem.
- 11.) Rojc Franjo iz Sv. Pavla pri Zatičini na Dolenjskem.
- 12.) Škofic Alojzij iz St.-Vida pri Brdu na Gorenjskem.
- 13.) Tršar Fran iz Vrhnike.
- 14.) Zajec Anton iz Bistrice na Dolenjskem.

Zadnji bil je v letu 1888/9 od 2. septembra najprej praktikant šole.

Iz prvega so v drugo leto prestopili sledeči učenci:

- 1.) Aleš Valentin iz Rašice pri Sv. Martinu na Gorenjskem.
- 2.) Bezenšek Ognjeslav iz Bukovja pri Frankolovem na Štajerskem.
- 3.) Hladnik Ignacij iz Petkovca pri Roytah na Notranjskem.
- 4.) Finc Beno iz Ljubljane.

- 5.) Kuralt Peter iz Velikega Mengša na Gorenjskem.
- 6.) Pezdirec Josip iz Metlike na Dolenjskem.
- 7.) Potrbin Vekoslav iz Prežganskih njiv poleg Dol pri Litiji na Dolenjskem.
- 8.) Radelj Ivo iz Breze pri Trebnjem na Dolenjskem.
- 9.) Slapšak Dragotin iz Pijavic poleg Sv. Trojice pri Mokronogu na Dolenjskem.
- 10.) Vehovec Alojzij iz Žužemberka na Dolenjskem.

Ostali v letu 1888/9 ustopili učenci: Bregar Janez iz Roba pri Vel. Laščah na Dolenjskem, Modrijan Ivan iz Planine na Notranjskem, Umek Franjo iz Hriba pri Vrhniki na Notranjskem niso v drugo leto prestopili, kajti prva dva sta vže dné 9. septembra leta 1889. šolo zapustila, poslednji je pa izstopil vže 26. julija zaradi tega, ker je bil v vojake vzet.

Hladnik Ignacij izstopil je tudi zaradi vojaščine vže pred koncem leta, namreč 27. septembra 1890. l., vendar je pred odhodom iz vseh predmetov prav odlično preskušnjo prestal.

Kuralta Petra je vodstvo vsled dcvoljenja slavnega deželnega odbora dné 9. maja leta 1890. iz šole izključilo.

Od prvoletnikov izstopili so med letom: Petrič Leopold 21. novembra leta 1890., Pogačnik Anton 11. marca leta 1890., Karlovšek Franjo 24. junija leta 1890. in Hrovatin Anton 1. avgusta leta 1890.

Šola imela je toraj o pričetku šolskega leta 1889/90. 24 učencev, konec njega pa le še 18. Izmej prvoletnikov bili so: Favetti, Hrovatin, Škofic, Kos in Kocijan plačujoči učenci. Pogačnik bil je do 6. marca plačujoči, potem podelil mu je slavni deželni odbor ustanovo, katero je pa le pet dni užival, ker je kakor vže povedano 11. marca zaradi očetove smrti iz šole izstopil. Ostali imeli so ustanove. Izmed drugoletnikov bili so: Vehovec, Radelj, Kuralt, Finc in Bezenšek plačujoči učenci. Pezdirec je bil do 1. februarja leta 1889. plačujoč učenec, potem podelil mu je slavni deželni odbor ustanovo, katero je pa le do 6. marca leta 1890. užival, ker mu jo je slavni deželni odbor zaradi nelepega vedenja zopet odvzel. Hladnik bil je do 1. novembra leta 1889. plačujoči učenec, naprej pa štipendirani. Vsi ostali drugoletniki bili so štipendirani učenci. Javna preskušnja bila je 27. oktobra, pri kateri sta gospod deželni odbornik dr. Josip Vošnjak in gospod deželni poslanec c. kr. okrajni so-

dnik Fr. Višnikar slavni deželni odbor zastopala. Visoko c. kr. vlado zastopal pa je vladni koncipist gospod Anton Detela.

V šolsko leto 1890/91 ustopili so na novo:

- 1.) Černe Anton iz Tomaja na Goriškem.
- 2.) Janša Ivan iz Dovjega na Gorenjskem.
- 3.) Lavrenčič Pavle iz Vrhpolja pri Vipavi na Notranjskem.
- 4.) Peršina Martin iz Sv. Križa pri Litiji na Dolenjskem.
- 5.) Pristov Janez iz Sela pri Breznici na Gorenjskem.
- 6.) Rant Ivan iz Češnjice pri Kropi na Gorenjskem.
- 7.) Šinkovec Franjo iz Dobrave pri Škocijanu na Dolenjskem.
- 8.) Zabret Blaž iz Britofa pri Predosljih na Gorenjskem.
- 9.) Žvanut Edvard iz Lozic pri Št.-Vidu nad Vipavo.

B. Učno osebje šolskega leta 1889/90.

a) Stalni učitelji:

Rihard Dolénc, vodja.
Viljem Rohrmann, pristav.
Jernej Černe, tretji učitelj.

b) Pomočni učitelji:

Dr. Josip Marinko, c. kr. gimnazijski profesor v Novem Mestu, učitelj veronauka.
Otmar Skalé, c. kr. okrajni živino-zdravnik, učitelj živino-zdravilstva.
P. Otokar Aleš, frančiškan in učitelj v Novem Mestu, kateri je v letu 1888/9 učence brezplačno v petju podučeval, je odstopil.

C. Učni red.

Učni red za zimski tečaj od 1. novembra do konca aprila

I. tečaj					II. tečaj				
dnevi	ure	dopolodne	ure	popoldne	dnevi	ure	dopolodne	ure	popoldne
ponedeljek	7-8	poljedelstvo	1-8	risanje	ponedeljek	7-8	šika in meteorologija	1-8	risanje
	8-9	geometrija	5-6	zelenjadarstvo		8-9	zemljemerstvo	6-7	kletarstvo
torek	7-8	slovensčina	5-6	trtarstvo	torek	7-8	rastlinarstvo	5-6	šika in meteorologija
	8-9	kemija	6-7	zemljepisje		8-9	sadjarstvo	6-7	gospodarstvo, kajigved.
sreda	7-8	računstvo	5-6	bčelarstvo	sreda	7-8	kletarstvo	5-6	živinarstvo
	8-9	trtarstvo	6-7	poljedelstvo		8-9	kemija	6-7	sadjarstvo
četrtek	7-8	živalstvo	5-6	računstvo	četrtek	7-8	rastlinarstvo	5-6	zelenjadarstvo
	8-9	kemija	6-7	trtarstvo		8-9	sadjarstvo	6-7	gospodarstvo, kajigved.
	9-10	slovensčina				9-10	živinarstvo		
petek	7-8	rudinstvo	5-6	računstvo	petek	7-8	sadjarstvo	5-6	gospodarstvo, kajigved.
	8-9	trtarstvo	6-7	zemljepisje		8-9	kemija	6-7	kletarstvo
sobota	10-11	rastlinstvo	1-2	nemščina*)	sobota	10-11	živinozdravilstvo	1-2	nemščina*)
	11-12	krščanski nauk				11-12	krščanski nauk		
nedelja	8-9	nemščina*)			nedelja	8-9	nemščina*)		

*) Nemščina ni obligaten predmet.

Učni red.

Učni red za poletni tečaj od konca aprila do 1. novembra.

I. tečaj				II. tečaj						
dnevi	ure	dopolodne	ure	popoldne	dnevi	ure	dopolodne	ure	popoldne	
ponedeljek	9-10	slovenščina	1-2	risanje	ponedeljek	9-10		1-2	risanje	
	10-11	kemija				10-11	zelenjadarstvo			
	11-12	geometrija				11-12	knjigovodstvo			
torek	9-10	računstvo			torek	9-10		1-2	zemljiemerstvo	
	10-11	trtarstvo				10-11	živinarstvo			
	11-12	rudinstvo				11-12	kletarstvo			
sreda	9-10	rastlinstvo			sreda	9-10	sadjarstvo			
	10-11	poljedstvo				10-11	kletarstvo			
	11-12	bčelarstvo				11-12	knjigovodstvo			
četrtrek	9-10	slovenščina			četrtrek	9-10	rastlinarstvo			
	10-11	živalstvo				10-11	sadjarstvo			
	11-12	trtarstvo				11-12	živinarstvo			
petek	9-10	računstvo			petek	9-10	knjigovodstvo			
	10-11	zelenjadarstvo				10-11	kemija			
	11-12	zemljepisje				11-12	kletarstvo			
sobota	9-10	poljedelstvo	1-2	nemščina*)	sobota	9-10	fizika	1-2	nemščina*)	
	10-11	fizika				10-11	živinozdravilstvo			
	11-12	krščanski nauk				11-12	krščanski nauk			
nedelja	8-9	nemščina*)			nedelja	8-9	nemščina*)			

*) Nemščina ni obligaten predmet.

Pri praktičnih delih navajali so učence opravnik Anton Božič, vrtnar Janez Weble in gornik (vinščak) Jurij Pelko.

D. Učiteljski tečaj.

Pričel se je 7. avgusta, ter trajal do uštetega 27. avgusta. Ta čas bili so učenci na počitnicah. V učiteljski tečaj bilo je sprejetih sledečih 15 učiteljev:

- 1.) Albrecht Luka v Ledinah.
- 2.) Andolšek Bernard v Srednji Vasi.
- 3.) Bregar Josip v Kranjski Gori.
- 4.) Dimnik Jakob v Postojni.
- 5.) Hrovat Rudolf v Orehku.
- 6.) Jeglič Franjo na Dovjem.
- 7.) Kolbezen Albert v Starem Trgu pri Poljanah.
- 8.) Likozar Anton v Goričah.
- 9.) Novak Josip na Dobravi.
- 10.) Dr. Tomaž Romih na Krškem.
- 11.) Rojina Franjo v Kolovratu.
- 12.) Schiffrer Franjo v Starem Trgu pri Ložu.
- 13.) Schober Janez v Čermošnicah.
- 14.) Turk Josip v Begunjah.
- 15.) Zaman France na Ubeljskem.

Dné 18. avgusta na rojstni dan presvitlega cesarja, udeležili so se vodja, pristav, tretji učitelj z vsemi učitelji slavnostne službe Božje v župni cerkvi v Šmihelu. O tem tečaju je vodstvo slavnemu deželnemu odboru predložilo posebno poročilo.

E. Tečaji za cepljenje ameriških trt in sadnega drevja.

Vsled velevanja slavnega deželnega odbora šel je vodja za binškožne praznike v Vipavsko dolino, kjer je dné 26. maja zjutraj v Šent-Vidu, popoldan pa na Slapu o zelenem cepljenju ameriških trt podučeval.

V Šent-Vidu ni bilo skoraj nič poslušalcev, ker je županstvo opustilo poduk razglasiti, na Slapu je bilo pa jako veliko poslušalcev.

Vsled dovoljenja slavnega deželnega odbora podal se je vodja 14. aprila v bližnji občini Št. Peter in Šmarjeto, ker je ljudi za cepljenje marelic in ringlotov navduševal, ter jih ob enem učil, kako se to najuspešneje vrši. Pri tej priliki razdelil je vodja tudi več sto cepičev marelic in ringlotov, katere je slavni deželni odbor iz Vipave naročiti dovolil, brezplačno med poslušalce, isto storil je tudi s cepiči domače voščenke. Poslušalcev je imel vodja na obeh mestih dovolj in vspeh je bil tudi jako povoljen, kajti ljudje so se za stvar močno zanimali, po cepičih pa strastno segli.

F. Izleti.

Prvega dne maja podala sta se adjunkt in tretji učitelj z vsemi učenci peš čez Bršlin v Luknjo (Luegg) od tam v Breitenau in od tam v Spodnjo Stražo, kjer jih je vodja pričakoval. Popoldan istega dne odpeljali so se vsi na Toplice, kjer so se učenci kopali.

Veliko ekskurzijo podvzel je vodja z adjunktom, tretjim učiteljem ter vsemi učenci dne 25. in 26. junija. Pri tej priliki ogledali so si veleposestvo gospe Hočevar v Mirni, veleposestvo grofa Barbo-ta v Rakovniku in veleposestvo, osobito pa izgledne osušene ter povodene travnike barona Berg-a v Mokronogu. Ta ekskurzija bila je jako podučna, sprejeti smo bili povsodi najboljše.

Dne 14. septembra je šel vodja z adjunktom in vsemi učenci v Št. Jarnej ogledat si tamošnjo konjsko obdaritev in pa dirko. Ob žetvi so šli vsi učenci z adjunktom na bližnje veliko posestvo gospoda Karola Grm-a na Vinodvor (Bajnof) gledat, kako so s strojem žito želi. Ob učiteljskem tečaju napravil je vodja z vsemi učitelji izlet na Trško Goro in pa v Smoleno Vas ob jednom. Domov gredé zasačil nas je tak vihar, da bi skoraj domov ne mogli.

G. Preskušnje.

- a) Učiteljska preskušnja je bila dne 27. avgusta od 9. do 12. ure dopoldné. Slavni deželni odbor zastopal je dr. Albin Poznik, c. kr. notar v Novem Mestu. Kot zastopnik visoke vlade udeležil se je preskušnje g. Friderik vitez pl. Schwarz, c. kr. okrajni glavar v Novem Mestu. Navzoč bil je tudi državni in deželni poslanec g. profesor Franjo Šuklje. Polovica učiteljev odgovarjala je kaj slabo.

- b) Preskušnja zavodnih učencev je bila dné 27. oktobra. Slavni deželni odbor zastopal je, kakor vže jedenkrat rečeno, deželni odbornik g. dr. Josip Vošnjak, visoko vlado g. Oton Detela, c. kr. vladni koncipist v Novem Mestu. Navzoč bil je tudi državni in deželni poslanec g. profesor Fr. Šuklje in drugi.

H. Obiskovalci zavoda.

Razun vže navedenih gospodov, ki so se preskušenj udeležili, obiskal je v septembru g. deželni glavar dr. Josip Poklukar zavod.

I. Učni pripomočki.

Šola naročena je na 14 časnikov (slovenskih in nemških), katere tudi učenci čitajo. Knjige nakupili smo te-le:

Hoos „Handbuch des stilistischen Unterrichtes für landwirthschaftliche Fortbildungsschulen“; Simon Gregorčič „Poezije“ I. in II. del; „Preširnove pesmi,“ Jurčičevi spisi „Stariši podpirajte šole“, dva zvezka in „Národne legende“ štiri zvezke; Balthausen, „Kleiner Atlas der Krankheiten des Obst- und Weinbaues“, štiri zvezke; H. Rigents, „Landwirthschaftliche Buchführung“; Marchet, „Das Buch des Landwirthes“. Tudi nekoliko učnih sredstev smo nakupili za čebelarstvo. (3 gld. 69 kr.) Za botanični vrt napravili smo 114 etiket. Etiketete so v slovenskem, nemškem ter latinskem jeziku na papir tiskane, s stekleno šipo ter pločevinastim oklepom obdane. Kemikalij dokupilo se je le za 1 gld. 75 kr.

K. Razstave.

Šola udeležila se je velike kmetijske ter gozdarske razstave na Dunaju. Poslala je tje podobo gradu Grm in načrt šolskega posestva na Grmu. Oboje izdelal je pristav Rohrman. Skupno fotografijo učiteljev in učencev šole, fotografijo šolskega orodja, učnih pripomočkov, živine, risarije učencev, katere so bile v razstavnih poročilih kmetijskih časnikov po strokovnjakih posebno pohvaljene. Poslali smo k razstavi tudi zbirko fižola, žit in modele orodja.

II.

Poročilo o gospodarstvu.

A. Vinogradarstvo.

V Trški gori skončali smo z velikanskimi težavami prvi nov pašen nad zidanico, to je prekopali smo ga čez in čez 80cm globoko (rigolali) ter s potrebnimi 2m visokimi škarpami obdali. Ta pašen meri 2254·25m² ali 22a 54m² ali 0.225ha. Skupna dolgost škarp znaša tekočih 115 m. Težave bile so jako velike, ker je svet stršašansko skalovit, posebno pa ker so nam delalci proti koncu grdo nagajati začeli. Dokler ni bilo še nikjer drugej dela, dohajalo jih je marsikateri dan še celo preveč in brez pravega orodja, komaj se je pa delo po vinogradih in polji pričelo, ni jih bilo za sprostiti, naj pridejo na delo. Prekopavali ter planirali smo na dnino, škarpe pa v akordu, po 60 kr. od tekočega metra. Škarpe stale so 71 gld. 10 kr. prekopavanje z prenašanjem kamenja, zasipanjem kamenja ter planiranjem, smodnikom, popravo orodja vred skupaj 295 gld. 91 kr. ali □m 13·02 kr. Z ozirom na to, da je bil svet tako skalovit, da je bilo skoraj že smelost se ga prekopavati lotiti, z ozirom na to, da tukajšnji ljudje tacega dela še nikedar videli niso, kaj šele izvrševali, da so ga bili toraj popolnoma nenavajeni, z ozirom toraj na to, da je tukajšni delavec sploh najslabejim prištevati, z ozirom torej na vse to, to delo niti drago ni. Gornik (vincar) Jurij Pelko skazal se je pri tem delu istinito vstrajnega, marljivega in izdatnega ter razumnega delalca. Zato je predlagalo vodstvo slavnemu deželnemu odboru, da Pelko-tu mezdo od 12 do 15 gld. na mesec poviša; kar je veleslayni deželni odbor tudi priyolil.

Zasadili smo ta vinograd z 200 ključi neposredno rodovitih ameriških trt Otello in Hundington, katere smo iz državnega ameriškega vinograda v Kostanjevici kupili, ostanek pa deloma z domačimi ključi riparije, deloma z domačimi ključi Yorkmadeire požlahtnenimi z cepiči žametaste črnine, tičine in rulandeca. Hundington in Otello ključi prijeli so se prav dobro, posebno pa prvi, kateri so uže rodili. Grozdki bili so kaj majhni, dozorili so pa popolnoma, ter okus po borovnicah, ne pa po grozdji razodevali. Od cepljenih ključev prijelo se ni skoraj nič, da-si je vodstvo največji

trud, največjo pozornost uporabljevalo. Ključce cepili so učenci po angleškem načinu doma v delalnici. V zaboje in mah zložene, peljali smo jih na vozu na zmeteh (fedrih) v Trško Goro, kjer smo jih z vsopazljivostjo v jamo poveznili. Ko so kal nastavili, začeli smo z vsopozornostjo saditev, ali pri izjemanju trt iz jame, kaj smo z največjim začudenjem videli? — da se je vsled silnega deževja v jami voda nabrala, v katero so cepiči segali ter se vsled tega pokvarili, to je pričeli so gnjiti. Sadili smo jih pa vse jedno. Ozelenelo jih je kaj malo, komaj 15%, pa še ti le vsled tega, ker so se cepiči ukoreninčili in to nad mestom požlahtnitve. Na mestih požlahtnitve bili so cepiči in bile so podlage zgnjite. V letu 1891. zasadili bodemo ta pašen na novo in sicer z ključi 12 vrst neposredno rodovitih ameriških trt, katere smo za kaj drag denar uže takoj na jesen na Primorskem od barona Ritter de Zahony-jevega oskrbništva v Monasteri kupili in pa deloma z domačimi v rokah cepljenimi amerišskimi (solonis) bilfami, deloma pa z domačimi v rokah cepljenimi riparja-ključi. Vse cepljenje izvršilo se bode s pomočjo tako zване zamaščne poveze le s tem razločkom, da bodemo mesto pravih zamaškov koruzne klasine rabili.

Pod škarpami zasadili smo dve vrsti marelc, koje so se vse prijele, toda po zimi jih je, da-si so bile prav dobro povezane, vendar le sneg dosti polomil, nekoliko so pa tudi pozeble. Med trtami zasadili smo vipavski pritlikavi fižol, kateri pa ni prav dobro obrodil, ker ga je suša stisnila. Na jesen se nismo naprave družega pašna lotili, kajti prvič ni bilo za to več kredita, ker je bil še celó dovoljeni za 39 gld. prekoračen, sicer pa tudi vreme nikakor ugodno bilo ni. Vodstvo sklenilo je prav za trdno nikdar več takega dela, kakor je bilo prekopavanje prvega pašna v toliko velikem obsegu lotiti se, kajti težava dela sama po sebi, posebno pa brezvestnost tukajšnjih delavcev, delalo mu je velikansko preglavico. Pol pašnja na leto bode črez in črez dovolj, ali bo pa še to preveč, ko se bode dolenjsko železnico graditi začelo. Zlo v sredini starega vinograda pod zidanico lotili smo se grobanja starega vinograda v vrste in ga dobro pognojili. To grobanje poneslo se je kar se dá dobro, ker niso črvi nič trt pogrobanih poškodovali. Obrezali so ves vinograd učenci, kateri so ga tudi dvakrat z milardetovo tekočino (4% bakrenega vitriola, 8% apna na 88 litrov vode) poškopili. Škopili pa smo trte z raznimi škropilnicami. Dve bili ste

sisteme Samassa, dve sisteme Fratelli Ucelli, jedna sisteme Candeo, jedna sisteme francoske. Vrh tega rabili smo tudi dve škropilnici (škropilni kiblici) R. Dolencevi. Najbolje služila je odločno škropilnica sisteme Candeo. Iz Slapa prinesene (Fratelli Ucelli in pa francoska) so uže izrabljene. Ona sisteme Samassa škrepe s čisto vodo, kar se dá dobro, kakor hitro pa apno zraven pride, odpovejo takoj in tudi pri največji pozornosti. Kakor hitro odpovejo, se pa tudi takoj polomijo.

Škropilna kiblica R. Doléna služi za nizke, posebno pa v vrste sajene trte kaj dobro, ker grè delo kar najhitreje iz pod rok, le škropilne tekočine rabijo nekoliko več kakor druge škropilnice. Uspeh škropljenja bil je pa izvrsten. Listje ni trtam čisto nič odpadlo, grozdje je do dobra dozorelo, tako da je mošt 16% sladkorja dosegel. Vse potrgano grozdje speljali smo domov ter trojno vino napravili: navadno belo, zeleniko in črnino. Vina bilo je sicer malo, vsega skupaj le 2165 litrov, zaradi tega je pa blago prav dobro. Tropine porabili smo za napravo pijače učencev in poslov, to je za napravo petijotizovanega vina, deloma pa tudi za napravo tropinskega zelja. Shranili smo pa tropine še posebej za napravo kisa v poletnem času. Toča Trške Gore ni zadela pač pa je sneg prouzročil škodo na trtah, katerega je na večjih mestih toliko zapadlo, da niti kolja ni bilo iz njega videti. Precejšno škodo napravili so tudi zajci.

V Smolevo Vas (Cerovec) zapeljali smo takoj po trgatvi, ko je še pot vsled suše dobra bila, 12 vóz gnoja, katerega smo še takrat porabili v to, da smo v Dolgem kakor tudi na Vrh in v Sredi kolikor trt le mogoče pogrobali za zgoščenje vinograda ter ga tako v mogoče dober stan spraviti. Razun gnoja porabili smo v to svrhu tudi pavše, kolikor jih je bilo mogoče ob mejah vinograda dobiti. Kjer ni bilo trt za zagrobati, posadili smo bili domačih trt. Pred zimo napravili smo tudi v opušnem zapadno ležečem delu vinograda, kjer ni še kostanj zasajen bil, 120 po 1 m širokih in 60 cm globokih jam za zasaditev 60 jabolk in ravno toliko češpelj med nje. Zasaditev sama izvršila se bode šele na spomlad 1891. leta. V zimskem času napeljali so hlapci po snegu 68 voz komposta za pognojitev prvega ameriškega (Yorkmadeira) pašna v „Krivlji“. Yorkmadeira kažejo kaj skromno, počasno raščo, posebno v težkej mokri ilovici, v laporu raste veliko bolje.

Sicer obdelali smo vinograd kakor gre, posebno dobro smo ga dyakrat proti peronosperi poškopili, kar je bilo prilično še boljšega uspeha kakor v Trški Gori. Vina pridelali smo v Cerovcih 100 litrov navadnega, prav prijetno dobrega vina, katero le radi obilne lipne (tantovine) nekoliko diši, in pa dve butelki ameriškega vina iz Yorkmadeire. Poslednje je jako dobro, tamno rudeče, le malo foksasto vino, katero živahno na prav dober kraški teran spominja. Pridelano navadno vino primešali smo z jabolčnikom, oboje skupaj dalo je jako prijetno namizno vino. Na cerovške tropine zlili smo ostanek jabolčnika in tako pijačo dosegli, katero bi malo kdo od dobrega pristnega vina razložil.

Doma nameravano zagnojitev družega oddelka ameriškega vinograda pod kozolci nismo zamogli izvršiti, ker nam je komposta pomanjkovalo, pa ako bi ga tudi ne, ne mogli bi vsejedno tega dela izvršiti, kajti zaradi prezgodnje zime ni bilo na jesen več časa. Rašča ameriških trt bila je kaj bujna, dokler jih ni toča neusmiljeno stolkla. Toča je tudi vse izvršene poskuse zelene požlahtnitve uničila. Sicer se je pa zelena požlahtnitev uže pred točo kaj slaba kazala, kar je največ hudi vročini pripisovati. Ameriških ključev pridelali smo 17.000 ter jih vsled velevanja slavnega deželnega odbora skoraj vse brezplačno vinogradarjem oddali, največ v Vipavo. Kar je ključev še preostalo, zabilfali smo jih v oddelek sadne sejalnice, kjer so se pa radi hude suše le slabo koreničile še slabije pa rastle. Iz trtnice vzete bilfe smo kar je bilo evropskih v Trški Gori ter Smoleni Vasi porabili, nekaj smo jih pa tudi razprodali. Isto zgodilo se je z ameriškiimi, katerih smo pa veliko vsled velevanja veleslavnega deželnega odbora brezplačno oddali.

Ob obzidju vrta ter spalnice zasadili smo v namen dosege trtnih špalirjev dosti v roki cepljenih ameriških bilf, katere so se kaj slabo prijelo, in kar se jih je prijelo, uničila jih je suša in pa toča.

B. Sadjarstvo.

V jabolčnem sadovnjaku pred gradom posadili smo češplje med vse vrste jablan, tako da stojé črez in črez mej dvema jablanama po jedna češplja. Češplje smo, kar jih nismo na domačem zemljišču, posebno v Cerovcih izkopali, dokupili. Na pomlad pognojili smo vsem jablanam tega sadovnjaka z pepelom, kateri je pa vsled

suše le malo koristil. Po zimi zapeljali smo pa še po snegu 40 vóz komposta, oziroma blata luže pod gnojščem v ta sadovnjak, da ga bomo na spomlad k vsakemu drevu po jedno nosilnico stresli ter v drevesno šipo podkopali. Ako še to slabe rašče drevja povzdignilo ne bode, potem bode pač treba zdajšni travnik med drevjem zopet v njive spremeniti. Sicer je slabej rašči tudi huda tukajšna zima vzrok. Istina je, da nastanejo vsled ojstre, hude zime na deblih drevja te nasaditve zmrzlineske plošče (lubad pozebe) in te ugonobé drevje. To je pri jabolčnih drevesih slučaj, češplje pa rastejo čvrsto.

V sadni sejalnici nasejali smo kupljeno seme hrušek in jabolk, katero pa kar nič izkalilo ni, ker je bilo to seme vže staro nekajlivo. Domačega nismo mogli sejati, kajti v letu 1889 ni bilo nič sadja. Okolo posameznih oddelkov št. II. sejalnice pocepili smo ivančke z cepiči najfinejših namiznih vrst jabolk. Dosti požlahtnitev se ni prijelo, ker so črvi (ogreci) podlage uničili. To zgodilo se je še celo pri hruškah (cepljenih na kutne) kordonov oddelka št. I., najbolj pa pri pikirancih posameznih oddelkov sejalnice. Na tisoče pikiranih in nepikiranih divjakov so črvi popolnoma uničili. Kar je črvom ostalo, sesekala je neusmiljena toča, na točo sledil je pa še zgodnji sneg, (ko so divjaki še zeleni bili) koji jih je polomil, ter razčesnil. Zajci jim niso škodovali, ker smo dorastle pozno jesen izkopali in kar jih ni bilo dorastlih, ležali so pa celo zimo pod snegom. Kaj grdo poškodovali so pa zajci hruškine kordone sejalnice, katere so, da-si so vsi dobro namazani bili, većinoma do tal oglo dali. Ob glavnem potu pod zelenjadnim vrtom zasadili smo vrsto jablan parmen, katere smo kaj z cepiči jabolčnega sortimenta pocepili. Tudi ob potu vodečem z Grma v Šmihel zasadili smo parmene, katere parmene ostanajo. Prijelo se je vse, toda toča posebno pa huda suša storila sta svoje.

Vzgojeno drevje table I. drevesnice pričeli smo na jesen izkopavati ter prodajati. Kar ga nismo na jesen odprodali ter za lastno saditev vporabili (za Smoleno Vas šestdeset jablan) ni bilo več mogoče izkopati, ter čez zimo na vrtu prisuti, ker je sneg pre zgodaj zapadel. Prezgodaj zapadli sneg (v noči od 27. do 28. oktobra) je drevje prve table, da si je bilo po toči grdo izdelano, prilično ne močno poškodoval. Več škode provzročil je na tej tabli jablanam in hruškam po zimi zajc, če ravno smo debela dvakrat nama-

zali, in čeravno okolo in okolo drevesnice detelje za krmo zajcem nastavili. Orehi so pa vsled ostre zime, kar jih je iz snega molelo, pozebli. Na tabli II. izvršili smo na črešnjah in jablanah kolikor je bilo doraščenih, drugo požlahtnitev. Na tej tabli zasajene češplje pocepili smo vse z marelcami in ringloti. Črv, toča, sneg, zajci in ojstra zima (ne le orehi, ampak tudi hruške, posebno pa češnje so pozeble) vse to je provzročilo, da ne bode na spomlad 1891 na tej tabli skoro nič dreves drugič za požlahtniti, da-si bi moralo vse vže leta 1890. požlahtneno biti. Okolo te table nadaljevali smo zasaditev jabolčnega sortimenta, to je posadili smo parmene, ter jih takoj s cepiči sortimenta požlahtnili. Toča posebno pa ojstra zima uničila je to delo skoraj do polovice. Vse nezgode, katere so to tablo in celo drevesnico zadele, bodo vzrok, da se bode redno kolobarjenje v drevesnici za jedno leto, ako še ne celo za dve leti zakasnilo.

Na tabli III. zasajeni leta 1889, katera je v rayno navedenem letu krasno vspevala, uničili so črvi čez polovico drevesc. Hudi suši prišli smo s pridnim zalivanjem v okom, toda toča, sneg, zajci in huda zima uničili so jo tako, da jo ni pogledati. Tudi okolo te table zasadili smo sortiment jablan, katerega je pa jednaka osoda zadela, kakor onega okolo II. table. Tablo IV. prerigolano po zimi leta 1889 zasadili smo na pomlad. Nasaditev sponesla se je do suše prav krasno. Da smo jo pred hudo sušo rešili, zalili smo jo trikrat. Sledeča toča in sneg zadela sta jo pa do čistega. Skoraj vsa drevesca bodemo morali na pomlad leta 1891 pri tleh odrezati, ter s poletno požlahtnitvijo — okulacijo — v novič požlahtniti.

Pač nenavadno eneržijo mora imeti človek, da napravi drevesnico v takem svetu, kakoršen je tukajšnje drevesnice. Skalovja toliko, da se ga mora kar na stotine voz iz jednega samega oddelka izstreljati, delalci nič vredni, pa še čez vse nagajivi, vrhu tega pa še toliko nesreč v jednom sadnem letu.

Da ne bodo v bodoče zajci drevesnice več poškodovali, predlagalo bode vodstvo slavnemu deželnemu zboru, da se okolo in okolo s žičnato mrežo ogradi. To bode veliki strošek, pa neizogiben je.

Ob potu vodečem iz Grma v Smihel, kakor ob potu vodečem iz Grma k napajališču na potoku izkopali smo pred zimo še v akordu 237 jam — po 5 kr. od jame — za zasaditev hruškinih oziroma orehovih drevoredov. V hruškovem sadovnjaku pod kozolci podsadili smo poginile češplje, katere je pa ojstra zima skoraj čisto vse zopet

uničila. Hruškove špalirje na vrtu je sneg skoraj vse polomil, večinoma popolnoma uničil, polomil je pa tudi odrastlo sadno drevje posebno češplje doma, v Smolenji Vasi in v Trški Gori. Sadja bilo je v letu 1890 malo. Doma bilo je nekoliko jabolk, katere je pa toča stolkla tako, da smo jih le za porabo mošta in semena vporabiti mogli. Češplje ni bilo okoli Grma niti jedne, isto tako ne v Smoleni Vasi. Od tistih češpelj, koje smo iz Tržke Gore dobili, napravili smo 16 litrov slivovke.

C. Poljedelstvo.

Na njivi parcelna št. 349/1 in 349/2 imeli smo lucerno in pa nesrečno gozdnarsko sejalnico. Lucerno črez in črez smo po snegu z gnojnico zagnojili, katera je dobro izdala. Gozdnarsko sejalnico smo na pomlad ograditve oprostili ter jo preorali in sprašili za ajdo. Tako odpravili smo z dovoljenjem slavnega deželnega odbora vendar enkrat to sejalnico, katera je z ozirom na celo šolsko gospodarstvo uže smešno umeščena bila ter celo parcelo zopet v jedno osmo njivo velicega kolobara spremenili. Ob setvi ajde obsejali smo prostor sejalnice z japonsko ajdo in to na široko. Ker je to ajdo, kratko po setvi toča popolnoma uničila, podorali smo jo, ter koj zopet z ajdo obsejali in sicer takrat v prvič (ajdo) s pomočjo Garetovega sejalnega stroja. Strojeva setev obnesla se je prav dobro, tako da jo bomo v bodočnosti vedno izvrševali. Ajdo zamorila je suša močno, vendar smo jo na tem prostoru vsaj nekoliko (za seme zadosti) pridelali, mej tem ko nam je poznejši drugod sejano, suša popolnoma uničila. Pozno na jesen, že celo pred zimo, napeljali smo hitro črez celo njivo gnoja, ga takoj podorali ter tako njivo za saditev krompirja v letu 1891. priredili. Ker smo lucerno s čvetero uprego preoravali, morali smo si par volov izposoditi. Na sosedni parcelici št. 351 imeli smo semensko peso, semensko korenje, zelje. Njiva parcela 347/4 zasajena je bila vsa s krompirjem. Bile so tri vrste namreč oneyda, magnum bonum in rožnik. Oneyde seme smo dokupili od c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Sadili smo krompir na večinoma na jesen podorani gnoj, kar ga je pa takrat primanjalo, napeljali smo ga v zimskem času po snegu. Ves krompir sadili smo za markerjem v vrste, ko je izkalil smo ga pobranali, po tem z okopavalnikom okopali, osipalnikom obsuli. V kljub temu, da je precejšnji del semena črv uničil ali vsaj po-

škodoval, vkljub veliki suši, in vkljub toči, katera je krompir tako stolkla, da ni bilo skoraj spoznati, kaj da je na njivi sajeno bilo, obrodil je krompir posebno oneyda čudovito, tako, da ga nismo mogli skoraj z lepa pod streho spraviti. Pridelali smo ga toliko, da smo ga, razun da ga je za seme in prešiče dovolj bilo, še za več kakor 300 gld. prodali. Po izkopanem krompirju smo zaradi velike suše uže prav pozno na jesen njivo preorali, ter sè zimsko ržjo s pomočjo sejalnega stroja obsejali. Setev sponesla se je, da si jako pozna prav dobro, toda zima uničila jo je skoraj popolnoma, ker je zgnjila. Na njivi parc. št. 347/3 imeli smo dupavski oves sejan z roko. Krasni oves, katerega je pa toča tako stolkla, da smo se uže lotili kósiti ga. No potem smo ga pa vse jedno pustili in bilo je še dovolj zrnja. Kar ga je toča iztolkla, bil je dobro plačan, ker je bil zavarovan. Prav pred zimo smo to njivo sprašili, po zimi nanjo po snegu gnoj napeljali, ter jo tako za krmsko peso leta 1891. pripravili. Na njivi parc. št. 347/2 je bila navadna toda bolj zgodnja koruza, to po štajerski detelji leta 1889. brez vsega gnojenja. Sejana je bila ta koruza s pomočjo Garetovega stroja. Uže tako nekoliko prereditko setev uničeval je črv. Uže odrasle stebalje napadla je koruzna koreninčna uš, na to raztolkla jih je toča, po toči čez in čez ranjena stebala je pa še vihar grdo polomil. Vse to je bilo krivo, da smo kaj malo le slabe koruze pridelali, to tembolj, ker jo je tudi suša močno stiskala. Obdelavali smo koruzo z uprego.

Na njivi parc. št. 347/1 imeli smo štajersko deteljo in le ob potu nekoliko turške detelje, ker nam je semena štajerske nekoliko premanjkovalo. Turška detelja obnesla se je prav dobro, isto tako štajerska, kar se prve košnje tiče, drugo vzela je toča, tretja bila bi zopet zelo dobra, da jo ni suša stiskala. Po turški detelji sejali smo izvirno rumeno činkvantin koruzo, kupljena v Ogleju na Goriskem. V kljub suši, sponesla se je še v obče prav dobro, dozorela je popolnoma in sicer še približno zgodaj. Štajersko deteljo smo na jesen preorali, po činkvantini nekoliko gnoja napeljali ter tako njivo za koruzo leta 1891. pripravili. Po detelji sejemo vselej koruzo to brez vsega gnoja, z najboljšim uspehom.

Na njivi parc. št. 347/5 bila je krasna zimska rž, lepše je ni bilo v deželi. Med rž je bila zasejana štajerska detelja. Rž je polegla. Dobro polovico spravili smo še pred točo, ostalo pa je toča zelo stolkla; k sreči bila je zavarovana. Zrnja bilo je še pri vsej

toči dovolj in lepega, katerega smo kmalu prodali. Slama bila je pač le za steljo dobra. Ker ne bode šola odslej naprej skoraj nič več slamnate strehe imela (le v Trški Gori na zidanici) bila je to prej ko ne, zadnja zimska rž, katero smo še sejali. Nadomestila jo bode pšenica, katera se boljše izplača, toliko gledé zrna, kakor gledé slame.

Na njivi parcelna številka 347/6. imeli smo tudi z roko vsejan oves, med ovsem sejana bila je pa lucerna. Oves zadela je ista osoda kakor onega na sosednji njivi številka 347/3. Lucerna izkalila je prav dobro, potem jo je pa črv izpodjedati začel in na mestih, kjer je oves vsled toče podelgel ter se ne več vzdignil, je pognjila. Na mali njivici parcelna številka 347/7 smo lucerno podorali, pognojili smo jo dobro ter deloma z korenjem in salato za prešiče obsejali, deloma pa s zeljem in kavjastim vohrotom nasadili. Med posameznimi kraji bil je nakoljeni fižol. Vse skupaj je bilo skoraj malo vredno. Salata in fižol bila sta pregosto sejana, fižol je takoj neka glivica napadla ter skoraj uničila, potem sta pa še toča in suša svoj del doprinesli. V bodoče bode ta njivica s topinamburom (pa-peževo repico) zasajena. Ta za prešiče.

Prvotno za trtnico namenjeno njivo parcelna številka 353/2. smo na pomlad nekoliko skrajšali. Kar je bilo iz leta 1889. gnojne (zeló polovica) obsejali smo jo s fižolom bohincem, kar je pa ni bilo gnojne, z bučami. Buče sejali smo na posamezna zagnojena mesta. Fižol je najprej neka glivica močno poškodovala, potem je pa toča buče in fižol skoraj popolnoma uničila. Prav pozno na jesen uže smo to njivo nekoliko razširili, tako da je sedaj zelo tako velika, kakor so druge njive. Preoravati, prašiti smo jo začeli, toda zaradi preslabega vremena je le pri pričetku ostalo.

Njive parcelna številka 345/1. obsejali smo dve tretjini s krmsko peso, to z Gareto-vim strojem, jedno tretjino pa z ovsom, med kateri je še lucerna prišla. Ta oves z lucerno nasejali smo za to, da bode ta tretjina njive od zdaj naprej travnik, kajti njiva bila je v primeri z drugimi dosti prevelika. Pesi smo dobro pognojili, ovsu in lucerni pa nič. Peso obdelovali smo z rokami. Črv jo je dosti uničil, morali smo jo podsajati, potem je pa še toča in suša čreznje prišla. Vsled vsega tega vstala je mala drobna. Oves bil je med vsem ovsem prilično najlepši, ker ga je toča najmanj zadela, vendar je pa grdo podelgel, kar je lucerni škodovalo. Uže prav pozno na jesen smo po pesi pšenico s strojem sejali, tako da

je mej prvim in drugim snegom šele izkalila, po lucerni razvozili smo po snegu 50 vóz gnojnice. Pšenica prezimila je tako dobro, kakor le malo katera.

Kamenje, katero smo uže leta 1889. na tej njivi izruvali, speljali smo, kar ga je bilo za zidanje dobrega, k pristavi (podu), kar ga je bilo pa slabega, v potok pod Regerčjo vasjo, da smo breg, kojega je voda uže grdo razjedala, utrdili. Njive pod kozolci parcelna števil. 444/1. obdelali smo tako-le. Na najnižji imeli smo zimski lan in med lanom korenje. Lan prezimil je še precej dobro, toda toča ga je zadela grdo, posebno seme, koje je uže večinoma dozorelo, je zeló iztolkla, sicer je bil pa tudi grdo plevelen. Ko smo lan populili, jeli smo korenje pleti, ker bi pa vsa pletev dosti preveč stala, prevlekli smo njivo le z brano, kar pa nikakor zadoščevalo ni. Ker ni bilo radi hude suše še celó pitne vode zadosti, godili smo lan na rosi. Ker je pa ta čas tudi malo rose bilo, godil se je lan kaj slabo. V zimskem času izdelovali so ga učenci v sadni sušilnici, v kateri so ga sušili. Ali plevel med njim, poškodvanje po toči, premalo godenje, vse to je bilo vzrok, da smo ga le malo izdelali, kajti ni se nikakor izplačalo, zanj toliko drv potratiti, to tem manj, ker smo radi hude zime z drvami v veliki stiski bili. Korenje ni bilo čisto nič vredno.

Na sosednji drugi njivi imeli smo mangold. Mangold rastele je prav dobro, posebno pa v hudi suši, in reči moramo, da bi morali v suši, ali skoraj vso peso prešičem pokrmiti, ali pa prešiče oddati, da mangolda bilo ni. Po zimi pa mangold tukaj ne prestane; kajti kar ga ne segnije, ga pa miši snedo. Tretjo njivo smo do setve repe prašili, potem močno pognojili ter na njo repo s pomočjo Garetovega stroja sejali. Suša provzročila je, da je bila repa nič vredna ter da je drobna ostala. Ostale tri njive obsejane so bile z zimsko pšenico, katere seme smo leta 1889. na Hmelniku dobili.

Ta pšenica bila je do toče občudovanja vredna; toča jo sicer ni zelo stolkla, ker še ni bila popolnoma zrela; pač pa jo je grdo podela. Proti toči bila je pšenica zavarovana. Po pšenici obsejali smo najvišjo ležečo njivo s zimskim lanom, ostali dve nižji pa z ajdo, oboji z roko. Lan uspel je lepo, ajdo uničila je suša do cela.

Na njivi parc. št. 357/3 to je na zelniku imeli smo zelje. Jeden oddelek nasajen bil je pa z ameriško koruzo, drugi z vohrovom. Ob robih zelnika rastla je pozemeljska koleraba in nakolni

fižol. Zelje in vohrovt bila sta radi toče in suše malo vredna, komaj za domačijo, ameriška kornuza (konjski zob) je dobro dozorela.

D. Travnništvo.

Na pomlad smo vse travnike, tudi osuhle okolo gradu z travniško brano pobranali. Uspeh bil je očividni, sena in otave pridelali smo veliko, da prav veliko, še nikedar ne toliko. Jeden del pustega travnika parc. št. 348 smo s pepeplom pognojili ter senenimi mrvami (cempirjem) obsejali.

Kakor je istina, da smo imeli v letu 1890. vse le mogoče vremenske uime prebiti, je pa tudi istina, da vkljub temu letina v splošnem ni bila slaba, kajti razun kornuze, ajde, pese, fižola in sadja, pridelali smo vsega dovolj, posebno sena, otave, detelje torej krme.

E. Živinarstvo.

Goveja živina narastla je vsled prireje za 3 teličice, 4 junčke. Vsled dokupa pa za jednega junca, katerega smo za to dokupili, da smo domačemu juncu dvojico dobili. Odpadlo je goveje živine vsled prodaje: 1 bik, 1 krava s teletom, 2 telici in 3 junčki. Poginila nam je krasna doma izrejena krava, dasi smo vse na razpolago stoječe živinozdravnike na pomoč poklicali in vse storili, kar je le mogoče bilo. Za rejo pridržali smo jedno telico in jednega junčka. Stanje goveje živine koncem leta bilo je to-le: 2 vprežna vola, 2 junca (jeden jednoleten, jeden dvoleten) oba rezana, 1 mlad bik in 1 še nerezan junček, 8 krav, 2 jednoletni telici, 2 letošnji telici, skupaj 18 glav, vrednih 1515 gld.

Prešičev prirastlo je med letom 28 repov, od teh prodali smo jih 20, za rejo pridržali smo jih 8. Pitanih prešičev prodali smo 7 svinj, 1 prešiča in 1 mrjasca. Stanje prešičev koncem leta je bilo: 1 enoleten mrjasc, 3 jednoletne svinje, 1 jednoletni prešič, 7 letošnjih svinj, 4 letošnje svinjice. Skupaj 16 repov vrednih 185 gld.

V živinoreji nismo imeli sreče, kajti bika švickega oddati smo morali v najboljši starosti zaradi tega, ker se mu je jela voda zapirati; najlepša doma prirejena krava poginila je na nespoznanej bolezn, in bolezen je skoraj vedno v hlevu. Predlogu vodstva, da bi se šoli izvirno čistokrvno brejo švicco junico in istotako izvirnega čistokrvnega švickega bika dokupilo, je veleslavni deželni odbor pritrdil, toda kedaj se bode realiziral še ni gotovo.

Gospod Anton Dougan, železniški uradnik južne železnice v Trstu, poslal je vodji psička in psičico pristne kraške, popolnoma volku podobne ovčarske pasme v dar. Vodja podaril jih je šoli za stražna psa, in iz njih vzrastla sta krasna psa: čuvaj in straža.

F. Zelenjadarstvo.

Na vrtu in nekoliko tudi v sadni sejalnici smo gojili razno kuhinjsko zelenjad za domačo rabo in tudi za prodaj. Suša posebno pa toča uničila sta nam dosti truda. Mrčesov pa, hvala Bogu, ni bilo toliko kolikor v letu 1889.

G. Gospodarski inventar.

Ta pomnožil se je za jedne volovske telege (1 gld.), dve kletni krtači (3 gld. 10 kr.), nove cevi gnojnične „Fowlerjeve“ pompe (15 gld. 20 kr.), jedno travniško brano (39 gld. 90 kr.), jeden marker (29 gld. 75 kr.), tri bakle za gosonice smoditi (3 gld. 73 kr.), šest sadjarskih doma narejenih lestev, dve konjski šebraki (plahti 7 gld. 60 kr.), dva škropilna stroja za trte škropiti, jeden sisteme Samassa (18 gld. 75 kr.), drngi sisteme Candeo (11 gld. 60 kr.), šest poselskih rjuh (18 gld.), dve brenti za škropljenje trt (6 gld. 40 kr.), dvanajst posod za pitanje bčel (5 gld. 22 kr.), jedno cizo za drva, zelenjavo itd. voziti (6 gld. 10 kr.) in še za druga manjša orodja, kakor orodje za minanje i. d. g. Za gospodarski mrtvi inventar potrošeni denar znašal je z raznimi popravami vred 339 gld. 97 kr.

H. Šolski mrtvi inventar.

Za učence dokupilo se je štiri koce (22 gld.), 44 rjuh (72 gld. 74 kr.) in 5 obrisač (te za šolo), 9 slamnic (15 gld. 30 kr.), 6 žimnic (115 gld. 74 kr.), 6 blazin (12 gld.), 1 prt (3 gld. 60 kr.), 2 mizi (8 gld.) v delalnico 4 klopi (ravno tja 4 gld. 80 kr.), 4 posteljišča (18 gld.), 5 stolov (6 gld.), 1 mizo (3 gld.) za bolnišnico 1 omarico (6 gld.) itd. Skupaj potrosilo se je za šolski mrtvi inventar 308 gld. 97 kr.

I. Gozdarstvo.

V obedveh šolskih gozdih grabili smo listje, posekali pa le v Golobovem iz Vrha nekoliko rant za ograditev potov in pa nekoliko lesa za gospodarsko orodje. V botaničnem parku pred gra-

dom zasadili smo nekoliko bolj nenavadnih dreves kupljenih od tvrdke Klenert v Gradcu in pa tvrdke Ant. Feranti v Gorici. Od g. Ign. Wutscherja iz Št. Jarneja v dar poslana dva božja drevca se nista prijela. Skalovit svet med cesarsko cesto pod Božjim Grobom in gospodarskim poslopjem pogozdili smo s smrekami, katere smo v šolski hosti (Golobovi) naruvali. Suša uničila je, da si je bilo drevjiče zalito, do polovice smrek, katere bodemo na pomlad 1891. leta podsadili. Gozdarsko sejalnico smo na njivi parcelna števil. 349/1 zopet v njivo spremenili, novo napravili smo pa ravno poleg cesarske ceste pod Božjim grobom. Novo sejalnico smo zasejali s semenom igličevja, katero je prav lepo izkalilo. takoj po izkalenju je pa razven borovcev (smreka, mecesen) zopet poginilo. Neki črvički odjedali so korenike prav pri tleh. Črvički bili so pa pred ko ne v mahu, kojega smo za setev pokriti iz slamnate strehe vzeli. Okolo nove gozdarske sejalnice zasadili smo novo jabelčno ograjo. Zato porabili smo jablane, katere so nam od pikiranja in prodaje ostale. Ravno tako ograjo zasadili smo tudi ob konceh njiv pod kozolci, pri potu iz Šmihela v Gotno Vas vodečem in pa ob njivi parcelna števil. 347/3 mimo istega pota. Novo gozdarsko sejalnico obdali smo tudi še pocinjeno s žico, napeto na murvove stebre ograje stare gozdarske sejalnice.

III.

Poročilo o stavbah.

Nad južnim traktom gradu postavili smo popolnoma novo podstrešje in ga pokrili z opeko, katere je šlo 24000. Ob enem izpeljali smo vse še ne izpeljane dimnike tega trakta čez streho. V gradu izvršili smo še sledeča dela. Ometavali smo vzhodno severno in južno dvorišno steno gradu, ter povsod tudi podkap napravili. Ometavali smo isto tako zapadno in južno zunanjo steno gradu popolnoma, vzhodno pa kolikor jo pripada k še ne izdelanemu prvemu nadstropju. Ometavali smo konečno tudi še obedve zunanji steni uskočnega vogala gradu med stanovanjem adjunkta in svinjaki. Vse te ometane stene prevideli smo tudi se podkapi. V vinski kleti napravili smo nov tlak iz opeke, ometali smo jo tudi ter čez in čez pobelili. Nov opekin tlak napravili smo tudi v prostoru med zvanjimi kletnimi dvermi, ter stopnicami stiskalnične kleti. Nov opekni

tlak, ter nove jarke, ki gnojnico odpeljavajo, napravili smo v volovskem, ter krayjem hlevu. Opekni tlak napravili smo tudi v krmilnici. Konjski hlev ometali smo črez in črez, pod konje napravili smo nove lesene staje. Jedilnico učencev smo s tem razširili, da smo veliko peč iz nje vun vzeli ter prezidanje zraven nje tudi odnesli. Jedilnica učencev dobila je tudi nova tla, nova zunanja ter notranja okna. Novo ozko peč (franklin) postavili bodemo še le v letu 1891, Stare hišne duri veže pod stolpom nadomestili smo z čisto novimi hrastovimi umetalno napravljenimi. Pri tej priliki popravili smo tudi ves kameniti oklep hišnih dveri ter ga prevideli z deželnim grbom in pa z letnico 1886. nakupa gradu. V sobi drugoletnikov napravili smo nova tla. Nova tla nameravaš smo tudi v tri sobe stanovanja vodje napraviti, toda čas tega ni več dopuščal in tako shranili smo za to svrho nakupljeni les za leto 1891. Jugo vzhodni vogal gradu pod stanovanjem tretjega učitelja obdali smo s solidnim podzidjem. To zato, ker je temelj tega vogla vže na dan se pokazal in pa da smo ob zidu snažno lešico za pridelovanje zel-natih sadik zadobili. Na gnojnišči napravili smo solidni iz kamenja in cementa narejeni tlak. Kamenje zadobili smo za ta namen v drevesnici, kjer smo ga ob času rigolanja izkopali ter izstreljali. Tla-kanje gnojišča bilo je res neobhodno potrebno, kajti prejšni iz same ilovice narejen tlak razmočil se je vže tako, da so se vozovi pri nakladanju gnoja do pest v blato vtapljali tako, da je bilo potrebno vsakemu vozu ven iz gnojišča čveteriti. Gnojnice ne gre sedaj niti kanček v zgubo. Nov vodnik napravili smo iz pred južnih hišnih dverij do luže pod gnojiščem. To pa zato, da se more vodo, katero se iz rezervarja v jamo za gođenje lanu odteka, tudi v zdaj potrebljeno lužo napeljati, v kateri se bodo v poletnem času prašiči lahko kopali.

Na jugozapadnem vogalu gradu postavili smo krasen čisto nov čebelnjak. Pod zemljo (klet) je zidan, nad zemljo je pa lesen, z dvojnimi stenami, med katere je žaganje zatlačeno.

Na pristavi (podu) napravili smo čisto novo kolovratno poslopje, katero je z opeko krito, ter tako prirejeno, da se lahko med njegovim stropom in streho dosti slame shraniti dá. Za nadaljevanje poprave, to je novega sozidanja pristave leta 1891 navozili smo vso potrebno zidarsko ter strešno opeko in vse kamenje še pozimi. V Trški Gori napravili smo zidanici kositarne žlebove za napeljevanje vode v cisterno. Zazidali smo 3311 gld. in 41 kr.

Šolsko posvetilo „Ern“

v Gmelnici - $\lambda = 60^\circ$, 1:45520.

- 353 sadna gozdnica
- 353 drevenica
- 353/2 vinograd z evropskimi letami
- 353/2 ameriška letnica
- 353/2 gozdna celina
- 353/3 vinograd z ameriškimi letami

